

VEREENIGING VAN NED. TANDARTSEN.

ALGEMEENE VERGADERING (JAARVERGADERING)
OP 9 APRIL 1921, TE UTRECHT.

*Vergadering van Zaterdag 9 April
des avonds 8 uur
in het Haagsche Koffiehuis.*

1. Opening.

De Voorzitter, de heer C. h. F. L. Nord, opent de vergadering met de volgende rede:

Dames en Heeren! Bij het begin van deze vergadering zij U allereerst een hartelijk welkom toegeroepen op onze eerste bijeenkomst in 1921, waarbij ik de hoop uitspreek dat dit een vruchtbaar jaar moge zijn voor onze Vereeniging. Het is gewoonte geworden, dat de Voorzitter in zijn openingswoord aan een of ander onderwerp van belang de aandacht wijdde, en welk onderwerp zou zich daar thans meer toe leenen, dan de aanhangige voorstellen tot wijziging van de tandheelkundige opleiding.

Het moge waar zijn, dat eventueele tandheelkundige actie in deze uit de handen van onze Vereeniging in die van de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde is overgegaan, toch zijn de gevolgen van veranderingen in het onderwijs ook voor de toekomst van deze Vereeniging van zooveel belang, dat gij het mij wel niet euvel zult duiden wanneer ik hierbij eenige oogenblikken wensch stil te staan.

In de Jaarvergadering van deze Vereeniging in 1913 is door mij over dit onderwerp een voordracht gehouden, waarin ik uiteenzette hoezeer het toen aanhangige wetsontwerp te kort schoot in hetgeen men redelijkerwijze mocht verwachten, en ik een uitspraak van de vergadering verlangde om zich tegen dat ontwerp te verzetten.

Ofschoon in die vergadering geen stem zich voor het ontwerp deed hooren werd toch van een stemming afgezien, op grond van de zeer juiste opmerking van den heer J. Sanders Ez., dat de vergadering daartoe niet competent was, wijl zij te weinig studie van het onderwerp gemaakt had. Een commissie werd benoemd die met concrete voorstellen zou komen. Het was echter telat, een paar maanden later was de wet aangenomen.

Het resultaat van de nieuwe wetgeving was overeenkomstig de slechte verwachtingen, en heeft niemand weten te bevredigen, zoodat sinds eenige jaren een reorganisatie weer urgent is en ampel besproken werd in de kringen der Utrechtsche Lectors en in de O. en E. Commissie der Maatschappij. De opinie in die kringen was ten slotte, dat töt een reorganisatie van het geheele Medisch Hooger Onderwijs plaats vond, de beste oplossing zou zijn de invoering van het candidaat-artsexamen ook voor den a. s. tandarts verplichtend te stellen, om zodoende een medische en wetenschappelijke basis te verkrijgen, waarop een breeder inzicht ook in de tandheelkundige vraagstukken mogelijk zou zijn.

Men ontveinsde zich de bezwaren niet. Verlenging en verzwaring der studie waren wel de voornaamste, maar men meende dat de voordeelen van een dergelijke wijziging tegen die bezwaren opwogen.

Vermoedelijk zouden voorstellen in deze richting dan ook niet zijn uitgebleven, wanneer niet het vorige jaar de kort geleden ingestelde Onderwijsraad met plannen was gekomen voor een algeheele reorganisatie van het Hooge Onderwijs, waarin dus ook de medische studie was begrepen en waarbij de tandheelkundige opleiding in die reorganisatieplannen was opgenomen. Hier hadden wij de voorstellen tot wijziging van het medisch onderwijs, die men over het algemeen niet zoo spoedig had verwacht en wij moesten ons dus afvragen of die wijziging ons helpen zou.

Dit nu was gelukkig in sterke mate het geval. In de eerste plaats luidt het voorstel om het candidaat-artsexamen van drie jaren op twee terug te brengen door het laten vervallen der propadeuse. De propadeutische vakken worden, voorzover noodig, opgenomen in het tweejarige studieplan. Vervolgens komt een doctorale studie, gesplitst in een examen A en B, waarbij een sterke mate van differentiatie mogelijk zal zijn, opdat de vrije studie beter tot haar recht kan komen en de a.s. arts zich reeds vroegtijdig kan gaan toeleggen op die vakken waarin hij zich later in het bijzonder wil bekwamen.

Dit opende voor de tandheelkundige studie geheel nieuwe

perspectieven. Immers, reeds dadelijk na het candidaatsexamen kan men zich bij de voorbereiding voor het doctoraalexamen richten op de tandheelkunde, door colleges en practica te volgen, voor den a.s. tandarts van belang en die de latere studie aanmerkelijk kunnen bekorten.

Na het doctoraal kan dan een tweejarige zuiver tandheelkundige cursus worden gevolgd, terwijl een promoveeren in de geneeskunde eveneens tot de mogelijkheden zou behooren.

Bij een studieduur, die niet langer zou zijn dan bij het oorspronkelijk bedoelde candidaatsexamen zou men thans een veel beteren studiegang verkrijgen met een promotie in de geneeskunde tot slot.

Zowel het College van Lectoren als de O. en E. Commissie verklaarden zich met een dergelijk plan ten zeerste ingenomen en de laatste verzocht het Hoofdbestuur der Maatschappij, den Minister te adviseeren tot het aanvaarden van een dergelijke regeling, door wijziging van het Academisch Statuut.

De Minister zond de voorstellen om advies naar de faculteiten en de hier bedoelde regeling stuitte op verzet der médische faculteiten, waarvan het gevolg was dat de Minister het oorspronkelijk voorstel veranderde in een facultatieven vorm, waarbij het Academisch Statuut zoo zou worden gewijzigd, dat de reorganisatie van het Tandheelkundig Onderwijs niet uitdrukkelijk wordt voorgeschreven, maar de mogelijkheid blijft bestaan en werkelijkheid kan worden, wanneer één der faculteiten den wensch daartoe zou te kennen geven. Aanvankelijk meende men in tandheelkundige kringen dat men hierdoor in de toekomst naast de bestaande nog een tweede opleiding zou krijgen, waardoor men dan van eerste- en tweede-klas tandartsen zou kunnen spreken, een regeling die in hooge mate ongewenscht werd geacht. Uit nader ingewonnen inlichtingen bleek echter dat deze vrees ogegrond was en dat bij eventueele invoering van de nieuwe regeling de oude toestand — na een noodzakelijk overgangstijdperk — zou verdwijnen.

Onder deze omstandigheden en overwegende, dat een half ei beter is dan een leege dop, is het vermoedelijk het verstandigste ons hierbij neer te leggen. Gezien het ernstige verzet der faculteiten is een imperatief opnemen vrijwel uitgesloten; en zou men de politiek volgen van „alles of niets”, dan is het, waar het statuut menschelijkerwijs gesproken in tientallen van jaren niet opnieuw zal worden gewijzigd, vrijwel zeker dat van een bevredigende oplossing van het Tandheelkundig Onderwijs in langen tijd geen sprake zal zijn. Wordt de facultatief-stelling behouden,

dan zal bij voorstellen tot reorganisatie van dit onderwijs men aan *deze* reorganisatie gebonden zijn, en waar de tegenwoordige toestand volgens alle tot oordeelen bevoegden in hooge mate onbevredigend is, móet dan wel een wijziging in dezen zin in afzienbaren tijd plaats vinden.

Ik sprak zoeven van een bevredigende regeling. Tot voor korten tijd meenden wij te mogen spreken van „een *allen* bevredigende regeling”, daar de bedoelde plannen consequente gevolgen waren van de wenschen sinds verscheidene jaren uitgesproken en gepubliceerd, en zelfs beter dan men momenteel voor mogelijk had gehouden.

Dit ware echter te mooi geweest. Sinds eenigen tijd is door enkele tandartsen, eigenlijk door een enkel tandarts, betoogd dat de hier aangehaalde voorstellen géén verbeteringen zouden zijn en dat ze daarom ongewenscht waren. Men is er echter niet in geslaagd de voorstanders te overtuigen, te minder, waar positieve tegenvoorstellen ontbraken.

En, den geheelen toestand overziende, geloof ik ook niet dat het mogelijk zou zijn met een ander voorstel te komen, dat de voordeelen biedt van het thans aanhangige, zonder het bezwaar van een verlenging van studie.

Van tweeën één: óf men wil wetenschappelijk onderlegde tandartsen, óf men zal moeten gelooven aan ontwikkelde technici, en dan is voor de laatsten een driejarige opleiding vermoedelijk meer dan voldoende. Ik voor mij ben van meening dat de overgrootste meerderheid der tandartsen het *éérste* wil en dan is .m. i. het besproken voorstel vrijwel het ideale. Een andere mogelijkheid zou zijn een bestaan van *beide* soorten, maar dat zal wel *niemand* wenschen.

Zoodat ik meen dat het zal zijn in het belang van de tandheeskunde, van de tandlijdende menschheid en van de tandartsen, wanneer ik deze Vergadering open met den wensch, dat de voorstellen, zooals ik ze hier kort heb weergegeven, in de naaste toekomst tot wet zullen zijn verheven! (*Applaus*).

2. Lezing notulen.

De notulen van de vorige vergadering worden door de Secretaresse gelezen en onveranderd vastgesteld.

De Voorzitter: Naar aanleiding van de notulen wensch ik mede te deelen, dat de resultaten van onze pogingen, in de vorige vergadering besproken, om steun te verleenen aan de Aide Confrater-

nelle, niet zoo schitterend zijn geweest als wij gaarne hadden gezien. Voor en deel wijt ik dat aan het feit, dat sommige collega's tengevolge van de hun aangeboren inertie nog niet er toe zijn kunnen komen, een postwissel of een dergelijk papier te zenden aan collega van Hasselt. Voorzover dat aan de dames of heeren te veel moeite mocht veroorzaken ben ik gaarne bereid, straks giften of toezeggingen in ontvangst te nemen, die ik dan aan den heer van Hasselt zal afdragen.

3. Ingekomen stukken.

Bericht van verhindering van den heer Wirtjes en van mej. Hausdorff.

Bedanken voor het lidmaatschap van de heeren: Roest, Makkink, Tempelmans Plat en mevrouw Helwig-Herckenrath.

Een convocatie van de Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf en een uitnodiging tot de opening van het omgaand museum in den Haag.

Van de Secretaris van de Haagsche Tandheekkundige Vereeniging het volgende, aan de Secretaresse gerichte schrijven:

Geachte Collega!

Naar aanleiding van een door collega Bisseling geopende discussie over de verschillende in den handel gebrachte amalgama's werd in de laatstgehouden vergadering der H. T. V. de wensch uitgesproken, dat een onderzoek werd ingesteld naar de verschillende amalgama's. Met het oog op een eventueel verzoek aan lector Bakker om dit onderzoek op zich te willen nemen werd het wenschelijk geoordeeld dat deze quaestie werd overgenomen door de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en het Nederlandsch Tandheekkundig Genootschap. Zoudt U dat onderwerp in de eerstvolgende vergadering eens ter sprake willen brengen en mij daarover berichten?

De Voorzitter: Wenscht een van de Haagsche aanwezigen dat schrijven misschien nader toe te lichten?

De heer Klinkhamer: Ik geloof haast dat dit schrijven voor zich zelf spreekt ik heb er niets aan toe te voegen.

De Voorzitter: Ik meende, dat in de vergadering van de Haag-

sche Vereeniging aan een van de collga's was opgedragen, hierover in deze vergadering het woord te voeren. Misschien mag ik het dan even verduidelijken, want ik geloof niet dat iedereen dadelijk zal doorzien wat hier bedoeld worddt.

Collega Bisseling heeft in de vergadering van de Haagsche Tandheelkundige Vereeniging die vraag gedaan. Hem was n.l. gebleken, dat van de vele in den handel gebrachte amalgame een aantal niet betrouwbaar zijn en dat verscheidene volgens hem belachelijk duur waren. Hij heeft daarom gevraagd, of het niet gewenscht was er voor te zorgen, dat er een goedkoop, betrouwbaar amalgaam zou komen. Hem is toen geantwoord dat deze vraag in die vereeniging niet thuis behoorde, dat hij daarmede moest zijn bij de wetenschappelijke vereenigingen, en vandaar dit schrijven. De vraag is dus, of het mogelijk zou zijn de collega's te helpen, ook voor de fondspraktijk, aan een betrouwbaar en goedkoop amalgaam, in Nederland te vervaardigen. In dien zin zou dan een voorstel moeten worden gedaan aan den heer Bakker, en, nu deze toch aanwezig is, wil ik hem dadelijk vragen hoe hij er over denkt.

De heer Bakker: Ik denk er buitengewoon pessimistisch over. Ik heb van collega Bisseling ook een particulier briefje over dit onderwerp gekregen, maar dat onderzoek is lang zoo eenvoudig niet als hij het zich voorstelt. Wanneer ik van de in Nederland gebruikelijke amalgame alleen eens de expansiecoëfficiënten wilde bepalen, dan heb ik ten eerste daarvoor de noodige instrumenten niet, en ten tweede, als ik betrouwbare uitkomsten zal krijgen, heb ik jaren daarvoor noodig. Men heeft in Utrecht niet een laboratorium voor het chemisch onderzoek van handelswaren zooals bij sommige groote fabrieken, waar men daarop is ingericht. Het is mij vrijwel onverschillig welk onderwerp ik ter hand neem maar de professie moet zich niet voorstellen, van een dergelijk onderzoek binnen een paar jaar resultaten te hebben.

De Voorzitter: M.a.w., het voorstel van collega Bisseling is practisch onuitvoerbaar?

De heer Bakker: Ik verklaar mij tenminste buiten staat om het te doen.

De Voorzitter: Dan is het in Nederland onuitvoerbaar, want buiten het Utrechtsche laboratorium is er geen enkel, dat in aanmerking komt.

De heer Bakker: Alleen een toestel om de expansie te meten (niet een verouderd toestel, zooals dat van Black, maar een modern toestel) komt op een *f* 800. Bij den tegenwoordigen toestand van 's Rijks financiën zou dat niet gaan, maar misschien zou een Vereeniging dat willen doen.

De Voorzitter: Wij zullen dan den secretaris van de Haagsche Tandheelkundige Vereeniging in dien zin antwoorden.

De heer Van der Linden: Zou het niet mogelijk zijn, dat collega Bakker een nader rapport indiene, onder welke voorwaarden naar zijn meening het onderzoek dan wel mogelijk zou zijn, en hoeveel naar schatting de kosten ongeveer zullen bedragen?

De heer Bakker: Ik wil dat met genoeg probeeren, maar is het dan niet wenschelijk, dat eerst in de verschillende vereenigingen de vraag wordt besproken, of dat onderzoek inderdaad wel zoo noodig is? Want ik voor mij ben daarvan nog allerminst overtuigd. Het onderzoek heeft zeker wetenschappelijke waarde, maar uit het oogpunt van de praktijk zou het de moeite en de kosten niet loonen. Voorloopig zal men mij bezwaarlijk kunnen overtuigen, dat de professie op de markt niet bruikbare, ik zou haast zeggen, onberispelijke amalagen kan vinden; en dat voor een prijs, die misschien wel een ruime winst laat aan den fabrikant, maar die toch niet de tandheekunde duur maakt. Zelfs het duurste amalgaam is geen factor die van invloed is op den prijs van onze vullingen. Uit het oogpunt van den practicus beschouw ik dus dit onderzoek als overbodig.

De heer Klinckamer: Ik geloof dat de bedoeling meer is, een onderzoek in te stellen naar de verschillende amalgaamen, ten einde de zekerheid te krijgen dat een bepaald amalgaam goedkoop geleverd kan worden en toch goed kan zijn, zoodat voor minvermogene patiënten vullingen kunnen worden gelegd voor weinig geld, die toch goed zijn. Op het oogenblik zijn er zooveel amalgaamen. De eene zegt, neem solila, de andere recommandeert Fenchel, een derde zegt weer:

koperamalgaam is het beste. De eene zegt dit, de andere dat. Nu zou de vraag wezen: zijn het de dure amalgame die goed zijn, of zijn er goedkoopere amalgame, waarmede wij hetzelfde succes kunnen hebben als met de dure. Wanneer dat vastgesteld is, kunnen poliklinieken en andere inrichtingen, waar patiënten goedkoop worden behandeld, dat amalgaam aanschaffen, en dan zijn wij gedekt tegenover de patienten, omdat wij weten dat wij goed materiaal gebruiken. Dat is eigenlijk meer de idée.

De heer Bakker: Hierdoor wordt de zaak mij inderdaad duidelijker. Ik meen a priori wel te kunnen zeggen, dat een goed amalgaam niet duurder behoeft te zijn dan de gewone True dentalloy van S. S. White, of een dergelijk amalgaam. Chemisch zuiver zilver en chemisch zuiver tin kan de fabrikant in den handel voor de gewone prijzen krijgen. De rest maakt de zaak niet duurder. De toevoeging van platina is apekool, als U mij dat onwetenschappelijke woord wilt permitteeren. Wenscht men een eenvoudige oplossing, dan moet men misschien het beste door zich te wenden tot collega Roeloffs die sedert een menschenleeftijd zelf zijn amalgaam maakt en gebruikt. Er zullen hier wel verscheidene collega's zijn, die het genoeg hebben gehad na jaren zulk een vulling te mogen inspecteeren; dat is inderdaad een amalgaam dat de proef van den tijd heeft doorstaan en waarvan men de chemische samenstelling en de bereidingswijze kent. Want alleen met de chemische analyse van een amalgaam is men er nog niet.

Ik weet niet of collega Roeloffs het recept zal willen afstaan, maar hij zal zeker wel er toe willen medewerken dat voor doeleinden als de heer Klinkhamer noemt voldoende hoeveelheden worden verschaft.

Dit wil ik nog wel zeggen: wie met True dent-alloy geen goede resultaten verkrijgt is onvoorzichtig, als hij dat aan het amalgaam wijt.

De heer J. Sanders Ez.: M.d.V.! Nu toch over True dent-alloy wordt gesproken, zou ik den heer Bakker willen vragen of hem ook bekend is, of misschien opzettelijk een belangrijke wijziging blijkbaar is gekomen in de samenstelling van de True dent alloy. Terwijl het voor den oorlog betrekkelijk langzaam hard werd, wordt het nu buitengewoon snel hard. Ik verwerk het op het oogenblik nog, maar het wordt daardoor zeer moeilijk.

De heer Bakker: Ik moet zeggen, dat het feit mij niet bekend was, omdat ik in mijn dagelijksche doen geen amalgaam meer ver-

werk, maar het lijkt mij een betrekkelijke kleinigheid om een langzaam hard wordend amalgaam op verzoek te leveren. Er zijn dan ook amalgaamsorten die snel, en minder snel hard wordend geleverd worden. Men zegt hier, dat dit ook met True dent-alloy het geval is, en in elk geval kan S. S. White dat ook wel.

De heer J. Sanders Ez.: Ik dacht dat U daarover nog iets kon mededeelen.

De heer Bakker: Ik weet wel waarin het zit.

De Voorzitter: Wij zullen bij de beantwoording van dit schrijven ons voordeel doen met deze mededeelingen.

Punt 4 zullen wij even aanhouden.

5. Jaarverslag Secretaris.

De Secretaresse leest het jaarverslag voor.

Dames en Heeren,

Thans vraag ik nog even Uw aandacht voor het jaarverslag en kan ik U mededeelen dat het ledental gestegen is tot 192.

15 nieuwe leden traden in het afgelopen jaar toe terwijl 5 bedankten voor het lidmaatschap.

3 vergaderingen werden gehouden en wel te Utrecht.

Op de jaarvergadering gehouden 10 en 11 Januari in het Haagsche Koffiehuis en Tandheelkundig Instituut werd besloten art. 31 en 32 van het Huishoudelijk Reglement te laten vervallen en aan art. 14 enkele alinea toe te voegen zoodat het mogelijk wordt dat bestuursleden, tusschentijds verkozen, herkiesbaar zijn.

De heer P. H. Buisman hield een voordracht over het aesthetisch element in de Tandheelkunde.

Op Zondag demonstreert de heer S. Blaauw in het Tandheelkundig Instituut preparaten naar aanleiding van de werking van Buckley's Desensitizing Pasta.

Dr. H. de Groot demonstreert afdrucken van Röntgen foto's en een patient geopereerd van groot cellig sarcoom in de onderkaak waarbij de continuïteit der kaak in tact bleef, en doet nog eenige mededeelingen over het ontstaan en de behandeling van kinfistels.

Mèj. Schuiringa demonstreert een patient met obturator en Dr. van Loon een patient lijdende an sporotrichose.

De heer J. M. Klinkhamer laat Techniek en Methodes van goud gieten zien.

's Middags wordt onder veel belangstelling het door Willy Sluïter geschilderde portret van Dr. Th. Dentz aangeboden aan den Directeur van het Instituut.

Op 25 April worden de Internationale betrekkingen weer hervat als Dr. Paul Simon uit Berlijn een voordracht houdt over dento faciale orthopaedie.

Op 20 en 21 November werd de derde vergadering gehouden, waar de contributie verhoogd werd tot f 10.— en art. 27 Huish. Reglement zoodanig werd gewijzigd, dat de jaarvergadering in April gehouden zal worden.

Dr. E. H. B. van Lier hield een voordracht over Röntgen-diagnostiek van ingewandsziekten.

Zondags werden algemeene regels voor Mondhygiëne vastgesteld. Inleiders tot dat onderwerp waren de heeren: Ch. Nord, J. M. Klinkhamer, A. L. J. C. van Hasselt en E. J. van den Berg.

Dr. de Groot demonstreerde nog een patiënt met kinfistel uitgaande van de caninus en een patiënt geopereerd van folliculair cyste, waarna nog eenige foto's vertoond werden van een patiëntje, lijdende aan bovenkaaks trauma.

Verder kan ik nog vermelden, dat gelukwenschen gezonden werden aan Dr. Dentz en de heeren Coebergh en Graftdijk wegens jubileum.

8 Mei woonde het dagelijksch bestuur de opening bij van het Rotterdamsche ommegaand museum te Rotterdam.

Ik sluit het jaarverslag met weemoed, wijl onzen voorzitter en penningmeester ons zullen verlaten, hun dankend voor de prettige samenwerking.

De Voorzitter: Ik dank de Secretaresse voor haar jaarverslag. (Applaus).

6. Jaarverslag Penningmeester.

De Penningmeester brengt zijn jaarverslag uit.

De Voorzitter: Ik dank den Penningmeester voor zijn beschouwingen. Gezien het feit, dat het batig saldo door de nieuwe, verhoogde contributie zal worden vergroot, geloof ik dat wij de financieele

toekomst niet somber behoeven in te zien. De penningmeester draagt aan het vernieuwde bestuur geen desolate boedel over, integendeel, de volgende penningmeester zal onder gunstiger omstandigheden werken dan deze functionaris heeft moeten doen. Namens de vergadering breng ik den heer Griffijn dank voor de zorgen, die hij de laatste jaren aan de financiën van onze Vereeniging heeft gewijd. (Applaus).

7. Verslag der Commissie van Kascontrôle.

De heer Van der Linden: M.d.V.- De Commissie, bestaande uit de heeren Klinkhamer, Henri en mij, heeft de boeken nagezien. De verificatie heeft ons geen aanleiding gegeven tot het maken van opmerkingen. Wel heeft zich bij de leden der commissie de meening gevormd, dat de verhooging van de contributie volkomen gemotiveerd was zooals indertijd ook door den penningmeester is uiteengezet. Onder de uitgaven toch was niets buitengewoons (behalve dan onze bijdrage in de kosten van het portret van Dr. Dentz), zoodat het zeer goed gezien is, de Vereeniging op een financieel gezondere basis te laten voortwerken.

Overigens was de administratie zeer accuraat gevoerd, waarvoor den penningmeester zeer zeker een woord van bijzonderen dank toekomt.

Wij geven dus in overweging, den penningmeester te déchargeeren. Daartoe wordt besloten.

8. Verkiezing Commissie van Kascontrôle.

De Voorzitter: Ik zou de heeren Salomons, J. Sanders Ez. en Oosting willen verzoeken, deze taak op zich te nemen.

Deze heeren verklaren, de benoeming te aanvaarden.

9. Mededeelingen van de Commissie voor Internationale Tandheelkundige aangelegenheden.

De Voorzitter: De omschrijving van dit agendapunt staat er buitengewoon gewichtig, maar er is over deze zaken niet zoo heel veel mede te deelen. Gij zult U herinneren, dat ik in onze vorige vergadering verslag heb uitgebracht van onzen tocht naar Parijs en dat toen aan het Bestuur is overgelaten al die maatregelen te nemen, die wenschelijk zouden zijn om het internationale contact weer te herstellen. Kort daarop is gevolgd een schrijven van het Hoofdbestuur der Maatschappij, waarin de Vereeniging en het Genootschap werden

uitgenoodigd, afgevaardigden te benoemen in een commissie voor internationale tandheelkundige aangelegenheden, ten einde voortaan die drie organisaties gezamenlijk te laten optreden, waar het noodig mocht blijken, in het belang van de internationale betrekkingen. De Maatschappij heeft collega van Hasselt aangewezen tot lid van die Commissie, het Genootschap heeft collega Coebergh afgevaardigd en ons Bestuur heeft mij benoemd. Deze commissie is één keer bijeen geweest, in het begin van dit jaar, toen wij meenden dat de eerste conferentie van de F. D. I. met Paschen te Madrid zou plaats hebben. Wij hebben toen een en ander besproken en wij hebben aan het Bureau van de F. D. I. bericht, dat wij gaarne wenschten voor te stellen, dat voortaan de werkwijze van de F. D. I. zoodanig zou worden, dat een zekere continuïteit zou worden betracht in hetgeen daar jaarlijks ter tafel komt. Wanneer men wil nagaan wat bij bepaalde onderwerpen gebeurd is, dan is een groot bezwaar van de tegenwoordige werkwijze, dat men steeds vindt persoonlijke meeningen van afgevaardigden, die verschillende landen vertegenwoordigen, verstrooid over verschillende handelingen, zonder dat van een bepaalde lijn sprake is. Wij meenen dat over belangrijke onderwerpen elk jaar een verslag moet worden uitgebracht door den officieelen vertegenwoordiger van elk land, opdat men den geleidelijken vooruitgang, den stilstand of den achteruitgang in dat land kan volgen. Dan zal men aan die rapporten iets hebben. In dien zin zijn voorstellen gedaan. Collega van Hasselt en ik waren van plan, met Paschen naar Madrid te gaan. Wij hebben evenwel bericht ontvangen dat de conferentie is uitgesteld tot September.

In zeer verwijderd verband hiermede staat de mededeeling, dat in Juli de heeren Kirk, Turner en Prinz uit Amerika in Nederland zullen komen. Het Bestuur van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap heeft zich met die heeren in verbinding gesteld, die zich bereid hebben verklaard, in dien tijd in ons land lezingen te houden. Ons is nog niet bekend (dat zal spoedig uit nadere correspondentie blijken), hoe lang hun verblijf hier te lande zal duren en of de heeren eventueel bereid zullen zijn om ook in deze vereeniging het woord te voeren. Wanneer dat het geval blijkt te zijn, zal het dan zetelende bestuur zeker wel trachten, in deze Vereeniging een voordracht te laten houden. Mocht dat niet het geval zijn, dan ligt het in de bedoeling van den Voorzitter van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, onze leden in de gelegenheid te stellen de vergadering

van het Genootschap bij te wonen. Dat is alles wat ik omtrent dit punt kan mededeelen.

Is er een van de aanwezigen die hierover het woord verlangt?

De heer B a k k e r: M.d.V.! Ik zou willen vragen — al zal die vraag misschien Uw opvolger regardeeren — acht men het niet wenschelijk, dat de mogelijkheid zelfs wordt uitgesloten, dat de heeren voor die twee vereenigingen apart gaan optreden? Is er niet de eene of andere vriendschappelijke vorm te vinden, waardoor vaststaat dat de Amerikaansche heeren spreken voor *de* Nederlandsche tandheelkundigen? Het zou wel een beetje krom zijn, dat zij twee maal hetzelfde moesten vertellen voor een verschillend auditorium.

De Voorzitter: Dat ligt ook niet in de bedoeling.

Verschillende leden van het Genootschap onderhouden met de Amerikanen vriendschapsbanden. Dat staat ook in verband met den leeftijd, de oudere heeren van het Genootschap kennen hen al sinds jaren. Het is dus volkomen logisch, dat het Genootschap zich met hen in contact heeft gesteld. Daar is niets tegen, en het Bestuur van het Genootschap heeft zelf het initiatief genomen, om ook de leden van onze Vereeniging uit te noodigen. Maar nu is een andere vraag deze. Ik weet nog op geen stukken na, hoe lang het verblijf van de heeren hier te lande zal duren, maar wanneer zij eenige weken hier mochten blijven, zou het misschien interessant zijn, een van hen nog over een tweede onderwerp te hooren. De bedoeling van een tweede vergadering is dus niet, dat een combinatie met het Genootschap ongewenscht of onmogelijk zou zijn, zoodat wij twee maal hetzelfde zouden moeten hooren, maar wel, om nog een ander onderwerp te doen behandelen. In die tweede vergadering zouden dan de leden van het Genootschap weer onze gasten zijn.

4. Installatie nieuwe leden.

De Voorzitter: Dames en Heeren! In mijn openingswoord heb ik er de aandacht op gevestigd, dat een wijziging van de tandheelkundige opleiding ook voor onze Vereeniging van groot belang is, en het zal U vermoedelijk duidelijk zijn, waarom.

Wij moeten het immers in de toekomst hebben van de komende generatie van Nederlandsche tandartsen en het zou slechte politiek zijn voor een Vereeniging niet om haar toekomst te denken.

Hoe beter nu de opleiding in die toekomst zijn zal, hoe meer wij mogen verwachten een opbloei van het werken in onze Vereeniging, een werken dat den naam van de Nederlandsche Tandheelkunde zal ten goede komen.

Dat totnogtoe die opleiding niet is wat ze wezen moest, wordt vrijwel door een ieder gevoeld, niet alleen theoretisch, maar ook daadwerkelijk in de dagelijksche praxis.

Wil men die bezwaren te boven komen, dan is dat alleen mogelijk door na het examen aan te vullen, wat er vóórdien aan ontbroken heeft.

Dit is niet gemakkelijk. Alleen uit boeken is het niet te halen, voorlichting ontbreekt vaak en ook weet men niet altijd tot wien zich te wenden.

En hier vindt U dan een van de belangrijke redenen van bestaan van een Vereeniging als de onze.

Door het bezoeken van de vergaderingen hoort gij tal van onderwerpen bespreken, die U belang moeten inboezemen en waar gij wat van mee zult nemen. En tevens — en dat is niet het minst belangrijke — ontmoet gij er oude studievrienden en maakt er nieuwe, en het gesprek na afloop van zulk een vergadering zal U later vaak blijken, menige vruchtbare hint gegeven te hebben, wanneer gij weer in Uwe woonplaats zijt teruggekeerd.

En het doet meer. Het prikkelt U ook tot een opvoeren van eigen kennen en kunnen, en de lust om meer te doen dan het strikt noodige wordt zodoende wakker gehouden, hetgeen U een bevrediging zal schenken, wellicht onbewust, die niet genoeg te waardeeren is. De gewone plichten van het dagelijksche werk komen in ieder beroep, ook in de wetenschappelijke, vaak op hetzelfde neer en dreigen dan spoedig over te gaan in een sleur. Wanneer dit het geval is, zult gij hooren dat de uitoefening van het beroep geen voldoening meer schenkt, dat men blij is wanneer de dagtaak is afgelopen. Dit is een ongelukkig verschijnsel, dat men maar al te vaak kan waarnemen, en het wordt dan meestal geweten aan foutieve beroepskeuze, die omdat men jong heeft moeten kiezen, geen gelegenheid zou hebben gegeven bijtijds te ontdekken waarheen de belangstelling ging.

In de meesté gevallen is dit een frase, waarmee men zich zelf zand in de oogen tracht te strooien. Aan bijna ieder beroep en zeker aan de vakken die kunst en wetenschappen raken, zitten zoo vele belangrijke en belangwekkende kanten, dat het vrijwel ondenkbaar is, dat men

daar niet iets van zijn gading in zou kunnen vinden, zelfs dan, wanneer speciale aanleg naar andere bezigheden drijft! Het neerzien op eigen werkkring en het beschouwen daarvan uitsluitend als een middel van bestaan is niet alleen een onrecht tegenover degenen, die op hulp van dergelijke menschen zijn aangewezen, maar is in de meeste gevallen een alledroevigst testimonium paupertatis voor de betreffende personen. Gij zult dezulken dan ook gewoonlijk vinden onder de zwakke broeders en vooral onder de futloozen. En is het voor de eerste categorie meestal een verloren proces, de laatsten zijn vaak te redden door het opwekkende voorbeeld van anderen. Aangezien het hier geschetste proces gewoonlijk langzaam plaats vindt, wordt door den lijder de diagnose bijna steeds verkeerd gesteld, ook omdat hem de zelfkennis ontbreekt tot juiste waarneming en analyse en omdat men voor zich zelf gewoonlijk verzachtende omstandigheden pleit, die men voor een ander niet zou laten gelden.

Wanneer gij de moeite neemt eens rond te kijken in Uwe omgeving, dan zult gij ervaren dat dezen menschen vrijwel steeds den omgang ontbroken heeft met hunne beroepsgenooten en dat derhalve de werkkraft en het streven der anderen niet in gunstigen zin op hen hebben kunnen inwerken.

Dames en Heeren! Het hier aangehaalde geldt ook in hooge mate voor het tandheelkundig beroep. Onze moeilijkheden zijn vele, onze wetenschap en onze kunst wijzigen zich dagelijks; wie zich niet van den beginne vast voorneemt van die wijzigingen op de hoogte te blijven, zakt hopeloos af, en is na betrekkelijk korten tijd genoodzaakt een man van sleur te worden! Dat wreekt zich in meer dan één opzicht. In geen tak van de geneeskunst is de patient zoozeer afhankelijk van de goede trouw van dengeen tot wien hij zich om hulp wendt, dan in de onze.

En dit gewoonlijk onbepaalde vertrouwen in ons gesteld, de overtuiging van den patient dat wij hem naar ons beste weten zullen helpen, is een van de mooiste zijden van ons beroep, voor diegenen die zich dat vertrouwen weten waardig waardig te maken.

Zij echter, wien de lust tot verdere ontwikkeling ontbroken heeft, zullen op bepaalde oogenblikken moeten voelen dat zij dat vertrouwen misbruiken, omdat hun kunde niet toereikend is om datgene te geven wat de patient het recht heeft te verlangen. En niet alleen dat dan de bevrediging van den arbeid ophoudt te bestaan, ook de tevredenheid met zichzelf — bewust of onbewust — krijgt een knak, en zoo-

doende gaan er moreele waarden verloren, die het kostelijkst bezit vormen van den normalen mensch!

Dames en Heeren, ik meen met deze philosophische bespiegelingen een verklaring gegeven te hebben van een toestand, die meer voorkomt dan velen denken, en waarvan de gevolgen, èn voor het betrokken individu, èn voor den patient, èn voor onzen stand fataal zijn.

Wanneer ik deze dingen heb aangeroerd, dan was het voornamelijk om meer licht te kunnen laten vallen op het verheugenisvolle feit, dat het bloeiende tandheekkundige vereenignisleven in ons land een waarborg biedt, dat de overgroote meerderheid er anders over denkt, dat een frissche geest door onze gelederen waait, dat wij mede wenschen te werken aan de verbetering en daardoor aan de verheffing van ons vak. En dat het ons daarom genoeg doet, steeds ons aantal te zien wassen door het toetreden van nieuwe leden, waarvan wij gelooven dat zij den wil en de lust bezitten om met ons mede te werken ter bereiking van dit doel.

Dames en Heeren nieuwe leden, gij zijt ons van harte welkom. Wij hopen U te kunnen geven wat gij verwacht hebt, toen gij den wensch te kennen gaft, lid te worden van deze Vereeniging, en wij verwachten van U, dat gij goede leden zult zijn, dat gij naar mate van Uwe krachten zult medewerken om het belang van onze bijeenkomsten te vergrooten. In die verwachting installeer ik U, mej. Olivier en mijnheer Landsberg, tot leden van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen. (*Applaus*).

10. Verkiezing Voorzitter en Penningmeester wegens periodiek aftreden van de heeren Nord en Griffijn (niet herkiesbaar).

De Voorzitter: Mag ik de heeren Oosting, van der Heyden en Brand verzoeken, het stembureau te vormen?

Voor de verkiezing van een Voorzitter worden bij eerste stemming uitgebracht 35 stemmen, waarvan 1 in blanco. Van de 34 geldige stemmen zijn uitgebracht: op den heer Klinkhamer 17, op den heer Buisman 8, op den heer Holthaus 4, op de heeren J. Sanders Ez. en Krijn Verhoeven elk 2 stemmen en op den heer Salomons 1 stem, zoodat een tweede vrije stemming moet plaats hebben.

De heer Klinkhamer: M.d.V.! Ik zou er bij de vergadering ernstig op willen aandringen, geen stemmen op mij uit te brengen en mij dus niet tot Voorzitter te benoemen. De vele werkzaamheden,

die ik te verrichten heb voor de Maatschappij, zouden daardoor schade lijden. Ik geloof dus dat het in het belang van de professie is, wanneer ik het voorzitterschap van deze Vereeniging niet op mij neem. De Vereeniging is mij lief en dierbaar, ik zou het als een groote eer en als een groot genoeg beschouwen, haar Voorzitter te zijn, maar met het oog op hetgeen ik te doen heb in de Maatschappij, als lid van verschillende commissies, dring ik er op aan een ander tot Voorzitter te benoemen.

De heer Frenkel: Ik zou de Vergadering in overweging willen geven, de woorden van den heer Klinkhamer totaal te negeeren. Wij kennen den heer Klinkhamer niet alleen als een man van buitengewone capaciteiten, maar ook als iemand aan wien de Vereeniging veel verplicht is. Het is inderdaad geen kleinigheid, waarop de heer Klinkhamer zich kan beroemen, te zijn geweest oprichter van deze Vereeniging, Voorzitter en eere-lid. Wanneer in het Reglement niet de bepaling was opgenomen, dat de continuïteit in de bestuursfuncties niet zou worden bestendigd, dan zat de heer Klinkhamer daar op het oogenblik nog. Wij zijn zeer gelukkig geweest door in dien tusschentijd kennis te maken met de groote verdiensten van de heeren van der Linden, Sanders en van U zelf niet te vergeten, maar nu voor U de tijd van heengaan eenmaal gekomen is, is het zeer zeker in het belang van onze Vereeniging dat de heer Klinkhamer zijn oude plaats herneemt. Hij zegt wel, dat hij te veel werk zou krijgen in verband met hetgeen hij te doen heeft voor de Maatschappij, maar wij weten het wel wat de heer Klinkhamer onderneemt doet hij goed en wanneer hij eenmaal daar zit zal wel blijken, dat zijn taak voor onze Vereeniging hem niet te zwaar valt. In het belang van onze Vereeniging herhaal ik dus: negeert hetgeen de heer Klinkhamer heeft gezegd.

De Voorzitter: Ik wensch in aansluiting hieraan nog en ander argument te laten weerklinken. Misschien weet niemand beter dan ik te waardeeren de juistheid van hetgeen de heer Klinkhamer aanvoert. Wat hij zeide is ongetwijfeld oprecht gemeend en vermoedelijk zelfs in hevige mate juist. Op zijn tijd wordt te zeer beslag gelegd, en ik heb mij in de laatste jaren ook meermalen afgevraagd: wordt een bepaalde groep van personen in de tandheelkundige wereld door de Maatschappij niet te véél in beslag genomen? Ontstaat daardoor niet het gevaar, dat voor de vervulling van sociale functies zooveel

geëischt wordt, dat daardoor de beste menschen worden weggenomen van het m.i. belangrijker terrein der wetenschappelijke werkzaamheden? En op grond van dat argument, dat voor mij zeer zwaar weegt, wensch ik de woorden van Collega Frenkel te herhalen: negeert wat de heer Klinkhamer gezegd heeft.

Bij tweede vrije stemming worden uitgebracht 35 stemmen, waarvan 25 op den heer Klinkhamer, 8 op den heer Buisman en 2 verspreide stemmen, zoodat gekozen is de heer Klinkhamer.

De Voorzitter: U ziet, mijnheer Klinkhamer, ondanks Uwe bezwaren heeft de vergadering gemeend, U te moeten kiezen. Is U bereid U deze benoeming te laten welgevalven?

De heer Klinkhamer: Ik zal trachten, naar mijn beste kunnen de Vereeniging zoo goed mogelijk van dienst te zijn.

(Luid applaus).

De Voorzitter: Ik dank den heer Klinkhamer voor zijn bereidverklaring. Ik voor mij ben overtuigd, dat wij onder de gegeven omstandigheden geen gelukkiger keuze hadden kunnen doen. Ik wensch U veel geluk in Uwe nieuwe functie en ik twijfel er niet aan, die wensch zal in vervulling gaan. Onze Vereeniging is er nog niet, zij zal in de naaste toekomst meer en beter moeten doen. Daartoe zijn menschen noodig, die een voorbeeld en een prikkel weten te geven en ik zou niet weten, wie beter daartoe in staat is dan de man, die vijftien jaren achtereen nooit in een vergadering heeft ontbroken en die door tal van voordrachten en demonstraties van zijn belangstelling heeft doen blijken. Ik dank U zeer, collega Klinkhamer, dat U de benoeming wel hebt willen aanvaarden.

De heer Klinkhamer: Ik dank U voor Uwe vriendelijke woorden.

Voor de verkiezing van een penningmeester worden bij eerste stemming uitgebracht 35 stemmen, waarvan 25 op den heer Frenkel, 4 op den heer van den Berg, 2 op den heer Krings, 1 op den heer Salomons, 1 op den heer Buisman, 1 op den heer van der Linden en 1 in blanco, zoodat benoemd is de heer D. Frenkel.

De Voorzitter: Deze uitslag spreekt voor zich zelf. Toen de Vereeniging haar oud-voorzitter weder op het gestoelte der eere

had gebracht, heeft zij gemeend het ook niet meer zonder haar lijfpenningmeester te kunnen doen en zij heeft onmiddellijk op het juiste oogenblik den heer Frenkel op zijn plaats teruggeroepen. Ik twijfel er niet aan of collega Frenkel, die deze functie zoo veel jaren en met eere heeft vervuld, zal het ambt weer op zich willen nemen, zoodat wij voortaan in de jaarvergadering weer verrast zullen worden met de historisch geworden finantieele verslagen.

De heer Frenkel: M.d.V.! Ik kan niet ontkennen, dat ik eenigermate onder den indruk ben van den uitslag van deze stemming. Er zijn voor mij wél bezwaren. De benoeming komt volkomen onverwacht en die bezwaren nemen een zoodanigen vorm aan, dat ik eigenlijk wel zou willen bedanken. Waar echter de uitslag van de stemming zoo frappant is geweest, waar Uwe woorden hebben getuigd van een waardeering die meer dan vleierend is voor mijn persoon en waar zoo-veel aangename herinneringen voor mij verbonden zijn aan deze Vereeniging daar vermeen ik niet te mogen bedanken. Naar mijn beste krachten zal ik er toe medewerken, deze Vereeniging te doen florisieren, vooral wat het financieele gedeelte betreft.

(Luid applaus).

De Voorzitter: Ik dank de heeren stemopnemers voor de moeite die zij zich gegeven hebben.

Het is de gewoonte in deze Vereeniging, dat de nieuw gekozen bestuursleden onmiddellijk aan de bestuurstafel zitting nemen en de taak van hun voorgangers overnemen. De traditie vordert derhalve dat ik de heeren Klinkhamer en Frenkel verzoek, aan de tafel plaats te nemen. Intusschen zij het mij vergund, U allen met een enkel woord dank te zeggen voor het vertrouwen, dat gij in mij hebt gesteld door mij deze functie toe te vertrouwen en niet minder voor de inschikkelijkheid en welwillendheid die ik steeds, en in het bijzonder van mijn mede-bestuursleden, heb mogen ondervinden. Mag ik thans den heer Klinkhamer verzoeken, mijn plaats in te nemen?

De heer Klinkhamer: Ik vind Uw aanbod zeer vereerend en ik zou volgaarne de verdere leiding van deze vergadering op mij willen nemen, wanneer ik mij vooruit eenigszins op de hoogte had kunnen stellen van het verloop van het programma, en mij op de komende moeilijkheden had kunnen voorbereiden. Nu ik dat niet heb

kunnen doen, zou ik U willen verzoeken om U verder met de leiding van deze vergadering te willen blijven belasten.

De Voorzitter: Hoe gaarne ik ook aan Uw verzoek zou willen voldoen, moet ik U toch in herinnering brengen dat ik woorden van gelijke strekking heb uitgesproken tot mijn ambtsvoorganger, den heer J. Sanders Ez. Deze heeft zich toen er op beroepen dat het eenmaal gewoonte was dat de nieuwbenoemde voorzitter, wanneer hij tegenwoordig was, aanstonds de leiding overnam. De vergadering heeft zich toen daarbij aangesloten, zij heeft althans niet den wensch geuit dat die traditie zou worden verbroken. Daarbij komt, dat het huishoudelijk deel van het programma is afgehandeld, en voor de leiding van onze wetenschappelijke werkzaamheden behoeft gij U geen buitengewoone zorg te maken.

Ik verzoek U dus, en ook Uw linkerbuurman, aan deze tafel te komen.

De heer Klinkhamer: Ik wil geen inbreuk maken op de traditie van deze Vereeniging en ik zal aan Uw wensch voldoen.

De heer Klinkhamer neemt den voorzittersstoel in en zegt:

Dames en Heeren! Bij het afscheid van twee bestuursleden en bij de gelegenheid van het aanvaarden van het voorzitterschap past natuurlijk een enkel woord. Ik heb mij daarop evenwel niet kunnen voorbereiden en ik zou daarvan dus voor hedenavond verschoond willen blijven. In de volgende vergadering zal ik op dit onderwerp terugkomen. Ook met het oog op den tijd zou ik met de agenda willen voortgaan, en dus de voordracht van collega Krijn Verhoeven aan de orde willen stellen.

De heer Pitsch: M.d.V.! Mag ik misschien, voor wij aan het wetenschappelijk deel van onze werkzaamheden beginnen, een enkel woord zeggen, ook over een traditie?

Het is traditie, dat de vergaderingen van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen door den Voorzitter geopend worden met een openingsrede, maar ik hoop dat het geen traditie zal worden, zooals de Voorzitter hedenavond tot mijn spijt wel heeft gedaan, dat voor die openingsrede wordt gekozen een strijdvraag. Ik wil niet spreken over de wijze waarop de heer Nord zijn openingsrede heeft ge-

houden en evenmin over de punten die hij daarin heeft aangeroerd, maar ik wijs alleen op het feit dat hij een strijdvraag heeft besproken en dat hij propaganda heeft gemaakt voor een bepaalde zaak, zonder dat er gelegenheid voor debat was. Niet, dat ik op het oogenblik debat gewenscht acht, ik acht het zelfs ongewenscht, maar ik meen dat iets dergelijks geen traditie mag worden.

De heer Nord: Ik ben het volkomen eens met den heer Pitsch, het zou geen traditie mogen worden dat iemand als voorzitter zijn openingswoord gebruikt om in een bepaalde strijdvraag propaganda te maken voor een punt, dat blijkbaar door stemming moet worden beslist. Dat is hier echter in het minst niet gebeurd. Ik heb mijn persoonlijke meening gegeven over een belangrijk onderwerp dat op het oogenblik in de tandheelkunde aanhangig is, maar dat niet door een stemming moet worden beslist, en dat trouwens reeds beslist is. Men heeft echter wel het recht, om van den voorzitter van deze Vereeniging daarover een woord objectief of subjectief, te hooren. Aangezien men van mij, als mede-auctor intellectualis, geen objectief woord kon verwachten, heb ik subjectief gesproken. Dat kon echter geen propagandamiddel zijn, en daarom was debat ook overbodig. Ofschoon collega Pitsch principieel volkomen gelijk heeft is hij, wat dit onderwerp betreft, er toch naast. Ik meen dan ook dat ik in het minst geen verkeerde traditie heb ingeleid door mijn openingsrede te houden zooals ik heb gedaan.

De Voorzitter: Wanneer niemand meer het woord verlangt, verzoek ik collega Krijn Verhoeven zijn voordracht te willen houden.

(Wordt vervolgd.)
